

Govor predsednika republike na obeležitvi 50. obletnice ustanovitve Teritorialne obrambe

Ljubljana, 11. 10. 2018 | sporočila za javnost, govori

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor se je danes udeležil obeležitve 50. obletnice ustanovitve Teritorialne obrambe, kjer je bil osrednji govornik.

V nadaljevanju objavljamo govor predsednika republike. [Velja govorjena beseda!](#)

**Slovenska vojska ni neposredna naslednica Teritorialne obrambe, kot je bila ustanovljena pred 50. leti. Po slovenski vojski je prvič zadišalo pred 28. leti
Veliko več naših otrok ve, kdo je bil Steve Jobs, ustanovitelj Appl, kot, kdo je bil Jože Pučnik, nestor slovenske države.**

Gospa in gospodje.

Letos mineva 50 let od ustanovitve Teritorialne obrambe. Teritorialna obramba ni bila ustanovljena zato, da bi nekoč v prihodnosti vojaško zavarovala osamosvojitve Slovenije. Če bi tedanja jugoslovanska oblast samo slutila, da jo bo, bi jo prepovedala, ne pa ustanovila.

Da je Teritorialna obramba lahko vojaško zavarovala osamosvojitve Slovenije, je morala biti v letih 1990 in 1991, v času Demosove vlade, deležna prelomnih sprememb. Te so bile ustavno-pravne, organizacijske in kadrovske narave.

Mogoče jih najbolje ilustrira ustanovitev Manevrne strukture narodne zaščite, kot izraz potrebe po oboroženi sili novo nastajajoče države. Te spremembe so zagotovile, da je sčasoma Teritorialna obramba začela postajati slovenska vojska. Temu sta pripomogli usposobljenost in znanje pripadnikov Teritorialne obrambe, njihova vpetost v lokalno okolje in velika podpora med ljudmi.

Te spremembe so bile tako prelomne, da Teritorialna obramba pred njimi in po njih ni bila ne enaka, ne ista. Tu ni kontinuitete. Vendar pa je ena vez, ki ju povezuje – ljudje. Drugače povedano, velika večina pripadnikov Teritorialne obrambe pred spremembami 1990 in 1991 so bili pripadniki Teritorialne obrambe kot novonastajajoče slovenske vojske, ki je poleti 1991 vojaško zavarovala osamosvojitve Slovenije.

Slovenska vojska ni neposredna naslednica Teritorialne obrambe, kot je bila ustanovljena pred 50. leti. Po slovenski vojski je prvič zadišalo pred 28. leti. Šele po prelomnih spremembah Teritorialne obrambe v začetku 90. let se je začela vzpostavljati vojaška sila nove države.

Velik del novonastajajoče slovenske vojske so sestavljali prav obvezniki Teritorialne obrambe. Fantje in mošje, ki so bili in ostali zvesti svojemu narodu. V usodnih dneh niso sledili oboroženi sili, katere del so formalno bili, pač pa svojemu narodu in svojemu političnemu vodstvu.

Spoštovane gospa in gospodje,

pred in po plebiscitu za samostojno Slovenijo se je slovensko politično vodstvo enotno postavilo za ustanovitev lastne države. To je pomembno olajšalo preoblikovanje Teritorialne obrambe v slovensko vojsko.

Privarčujmo si ugibanje, kako bi sicer brez Teritorialne obrambe, ki jo je ohranila, a korenito spremenila, nova slovenska država vojaško zavarovala svojo neodvisnost. Ker je vladala izjemna politična enotnost, si dovolimo misliti, da bi ji to uspelo v vsakem primeru. Toda verjetno je bilo to hitreje in lažje s spremembami obstoječe Teritorialne obrambe.

Zato mnogi čutite potrebo, da se s slovesno obeležitvijo spomnite tudi same ustanovitve Teritorialne obrambe, še zlasti zato, ker je bil od njene ustanovitve naprej njen poveljevalni jezik slovenščina. Glede obeleževanja ustanovitve Teritorialne obrambe imamo potemtakem lahko različne občutke in mnenja,

vendar pa to ni dovolj tehten razlog za poglobljanje polemik o nastanku slovenske države in slovenske vojske.

Spoštovane gospe in gospodje,

pred dvema letoma sem obiskal eno slovenskih srednjih šol. Pripravili so razstavo o nastanku slovenske države in slovenske vojske. Med drugim so postavili pano o Manevrski strukturi narodne zaščite.

Na panoju sta bila ustanovitev in namen Manevrske strukture narodne zaščite predstavljena z interpretacijo I. in interpretacijo II. Na moje začudenje in vprašanje, zakaj so se tako odločili, so mi dejali, da so skušali biti, glede na polemike ob tem vprašanju, politično korektni. Mislim, da gre za dogodek, ki nas ne sme pustiti ravnodušnih.

Mi smo žive priče teh dogodkov in imamo neko svoje osebno dožemanje. Naši otroci pa ne. Zelo veliko sem med njimi. Upam si reči, da veliko več naših otrok ve, kdo je bil Steve Jobs, ustanovitelj Appli, kot, kdo je bil Jože Pučnik, nestor slovenske države.

Spoštovane gospe in gospodje,

Ljudje smo različni in imamo o vsem lahko različna mnenja. Tudi o osamosvojitvi in nastanku slovenske vojske. Vendar pa se mi zdi politično nezrelo, da poglobljamo različne poglede o edinstvenem zgodovinskem času, ko smo bili Slovenci enotni kot nikoli poprej in pozneje.

Domala enotno smo glasovali za samostojno in neodvisno Slovenijo in brez kančka prelite bratovske krvi smo jo enotno vojaško zavarovali. Ta enotni odpor agresorju so žal nekateri naši rojaki plačali z življenjem. Bilo bi čudaštvo prve kategorije, če bi se Slovenci pomirili glede narodnega razkola sredi II. Svetovne vojne in razklali glede narode enotnosti v času osamosvajanja.

V bistvu smemo čutiti moralno dolžnost, da se izognemo vsem tistim političnim prepričanjem, ki bi utegnili nepotrebno zasenčiti sijaj tega epskega dosežka. Že zavoljo prihajajočih rodov se moramo skupaj potruditi, da v kolektivnem zgodovinskem spominu osamosvojitve ostane vrednostno središče slovenske nacije.

Spoštovane gospe in gospodje,

Življenje ni črno ali belo in ločnice v obdobjih niso vedno ostre kot britev. Življenje je pogosto barvito in ločnice med obdobji dostikrat mehko prehajajo, da človek težje razbere razliko med starim in novim.

Poleg tega imamo prav vsi pravico, da vse te ločnice in barve vidimo po svoje. Pravico imamo, da svoje stališče tudi zagovarjamo. V demokratični družbi je sprejemljivo, da se o tem tudi kregamo, če se hkrati ne žalimo.

Očitno je, da imamo v nekaterih zadevah slovenske osamosvojitve in slovenske vojske tudi različna stališča. Kot predsednik republike in vrhovni poveljnik obrambnih sil sem dolžan opaziti, da se te razlike poglobljajo do mere, ki lahko prizadene kolektivni slovenski spomin o naši narodni in politični enotnosti v času osamosvajanja. Z vidika bodočih rodov se mi zdi to neodgovorno.

Ali je zato odveč pozvati vse akterje tedanjih prelomnih dogodkov, da prav zaradi različnih mnenj o njih sedete skupaj in vsaj glede najodločilnejših vprašanj date bolj ali manj enotne odgovore in pojasnila. Ker kako naj sicer od učiteljev in profesorjev pričakujemo, da bodo to storili namesto vas, tistih, ki menite, da je prav praznovati 50. obletnico ustanovitve Teritorialne obrambe in tistih, ki temu ostro nasprotujejo? Menim, da se je vredno potruditi in v trdnem upanju, da nam bo na koncu uspelo, vas lepo pozdravljam in se vam zahvaljujem za pozornost.